

Τὸ ὄνομα Ἀσία κατὰ τινες ἔχει ἀρχὴν οὐχὶ Ἑλληνικὴν ἀλλὰ Αἰγυπτιακὴν, διδόμενον ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων εἰς τὴν Κύπρον (καλουμένην ὑπ' αὐτῶν Ἀσι ἢ Ἀσεβι) καὶ ἀπὸ τῆς Κύπρου διὰ τῶν Φοινίκων εἰς τὰ μεσημβρινὰ πελάγια τῆς ἀπέναντι μεγάλης Χερσονήσου καὶ ἐκεῖθεν εἰς ἄπασαν τὴν Χερσονήσον, εἶτα δὲ καὶ εἰς πάντα τὰ γνωστὰ γινόμενα βαθμηδὸν τοῖς Ἑλλησι μέρη τῆς μεγάλης ἡπείρου τῆς νῦν καλουμένης Ἀσίας. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη εἶνε λίαν ἐπισφαλῆς, οὐδ' ἀποδείκνυται ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἢ οἱ Φοινίκες μέρος τι τῆς ὕστερον Ἀσίας καὶ Μικρᾶς Ἀσίας καλουμένης Χερσονήσου ἐκάλεσαν Ἀσι ἢ Ἀσεβι. Τούτων δὲ τὰ ὀνόματα Ἀσιοι, καὶ Ἀσιος λειμῶν, Ἀσιονεῖς, Ἡσιονεῖς («Εἰκάζουσιν οἱ περὶ τὸν Σκήψιον Ἰαστὶ λέγεσθαι Ἡσιονεῖς τὰ Ἀσιονεῖς») Στράβων Αἰσὺν (ὄνομα πόλεως ἐν Λυδίᾳ) καὶ τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς ρ. πιθανώτατα παραγόμενα Ἀσκάνις, Ἀσκανία, πολλὰ τῶν ὁποίων εὑρηγνται ἤδη παρ' Ὀμήρῳ, ἀναφερόμενα εἰς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς νῦν Μικρασιατικῆς Χερσονήσου, μαρτυροῦσιν ὅτι τὸ ὄνομα ἔχει ἀρχὴν Ἑλληνικὴν ἢ Μικρασιατικὴν, καὶ ὅτι ἡ ἀρχαιοτάτη Ἀσία, ἡ πρώτη δηλονότι οὕτω κληθεῖσα χώρα, πρέπει νὰ ζήτηθῃ ἐν τῇ δυτικῇ καὶ βορειοδυτικῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, πιθανώτατα δὲ ἐν τῷ «Ἀσίῳ λειμῶνι» τοῦ Ὀμήρου «ἀμφὶ Κασύστρου ῥέεθρα» (Ἰλ. Β. 461), ἐν τῷ λειμῶνι ἐκείνῳ τῷ πλησίον τοῦ Κασύστρου, ἔνθα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Στράβωνος ἐδείκνυτο τάφος ἥρωος τινὸς Ἀσίου. Ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης τὸ ὄνομα ἐδόθη κατὰ μικρὸν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων γνωστῆς Ἀσίας καὶ ἔλαβεν ἕκτασιν κατὰ μικρὸν ἀνάλογον τῆς εὐρύσεως τοῦ γεωγραφικοῦ ὀρίζοντος τῶν Ἑλλήνων. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ πρώτη σημασία τοῦ ὀνόματος (ἐκ τῆς ρ. ας, ασου ἐν ταῖς Ἀρίαις γλώσσαις) εἶναι ἡ τοῦ θεοῦ ἢ θείου καὶ κατὰ τὸ ἔτυμον τοῦτο Ἀσία ὡς γεωγραφικὸν ὄνομα προήλθεν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ μυθικοῦ θεοῦ ἢ ἥρωος Ἀσίου. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερα ἔτυμολογία ἐκ τοῦ Ἀσσυριακοῦ ἄσου (= ἀνατολή· ἄσου ἐρέβ. ἀνατολή καὶ δύσις, Ἀσία

καὶ Ἐὐρώπη· ἐτυμολογεῖται δὲ καὶ τὸ ὄνομα Ἐὐρώπη ἐκ τοῦ Ἀσσυρο-
 ἑρέβ, ἐξ ὅου καὶ τὸ Ἑλλ. ἑρεβος). Τὸ ὄνομα Ἀσία ὡς ὄνομα γεω-
 γραφικόν, ἀλλὰ μετ' ἀορίστου γεωγραφικῆς ἐννοίας καὶ ἐκτάσεως,
 ἀναφέρεται τὸ πρῶτον παρὰ Πινδάρῳ. Παρ' Ἡροδότῳ δέ, εἰς ὃν εἶναι
 γνωστὴ ἅπασα σχεδὸν ἡ νῦν δυτικὴ ἢ προσθία καλουμένη Ἀσία,
 ἡ ὅλη ἡπειρος διαιρεῖται διὰ τοῦ Ἄλυος ποταμοῦ εἰς τὴν ἐν-
 τεῦθεν τοῦ Ἄλυος (ἐντὸς Ἄλυος) καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Ἄλυος (ἐκτὸς
 Ἄλυος) Ἀσίαν. Καὶ ἡ μὲν ἐντεῦθεν τοῦ Ἄλυος Ἀσία, ἡ ἀποτελοῦσα τὸ
 ἡμισυ περίπου τῆς νῦν Μικρᾶς Ἀσίας, καλεῖται καὶ κάτω Ἀσία (ἢ
 τὰ κάτω τῆς Ἀσίας)¹⁾, ἡ δὲ πέραν τοῦ Ἄλυος ἄνω Ἀσία. Ὁ
 Στράβων ἐντὸς Ἄλυος Ἀσίαν καλεῖ πᾶσαν τὴν προσεσπέριον
 τοῖς Καππάδοξιν, τὴν πρὸς δυσμᾶς δηλονότι τῆς Καππαδοκίας ἐκ-
 τεινομένην· αὐτὴν δὲ τὴν Καππαδοκίαν καὶ μετ' αὐτῆς τὴν πεδινήν
 Κιλικίαν, ἅπασαν δηλονότι τὴν μεταξύ τοῦ Ἄλυος, Λυκαονίας, Πι-
 σιδίας, Τραχείας Κιλικίας, τοῦ Ἰσθμοῦ κόλπου, τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ
 Εὐξείνου Πόντου ἀπὸ Σινώπης μέχρι τῆς χώρας τῶν Σιβαρηνῶν (τῆς
 περὶ Τραπεζοῦντα χώρας), τὸ ἡμισυ δηλονότι ἢ καὶ τι πλεον τῆς νῦν
 Μικρασιατικῆς Χερσονήσου καλεῖ Ἰσθμὸν τῆς μεγάλης Χερσον-
 νήσου καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου ἰσθμοῦ τὸ πρὸς δυσμᾶς τῆς Καππα-
 δοκίας τμήμα τῆς Χερσονήσου καλεῖ τὴν ἐντὸς ἰσθμοῦ Χερσόνησον,
 (τὴν προσεσπέριον τοῖς Καππάδοξιν). Ἐκ τούτου ἐννοεῖται ὅτι ὁ Στρά-
 βων ἔχει μὲν ἰδέαν τινὰ τῆς νῦν μεγάλης Μικρασιατικῆς Χερσονήσου,
 ἀλλὰ γεωγραφικὴν ἀντίληψιν σαφῆ μετ' ἀναλόγου γεωγραφικοῦ ὄρου
 ἢ ὀνόματος δὲν ἔχει, ἀφοῦ τὸ ἡμισυ τῆς Χερσονήσου, τὸ πρὸς ἀνατο-
 λᾶς, εἶνε κατ' αὐτὴν ὁ ἰσθμὸς τοῦ ἐτέρου ἡμίσεος. Καὶ ἡ διὰ τοῦ ὄρους
 δὲ Τάυρου ὑπὸ τοῦ Στράβωνος γινομένη δικίρισις τῆς Ἀσίας εἰς τὴν
 ἐντὸς Τάυρου καὶ τὴν ἐκτὸς Τάυρου δὲν ἀνταποκρίνεται
 ἀκριβῶς πρὸς τὴν νῦν εἰς Μεγάλην καὶ Μικρὰν Ἀσίαν τῆς μεγάλης
 ἡπείρου διαίρεσιν. Ἄλλ' ἐὰν ἀφιέντες κατὰ μέρος τὴν περὶ τοῦ Ἰσθμοῦ
 τῆς Χερσονήσου καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Ἰσθμοῦ Ἀσίας θεωρίας τοῦ μεγά-
 λου γεωγράφου λάβωμεν τὴν ὑπ' αὐτοῦ σκιαγραφουμένην Χερσόνησον
 ἐν τῷ ὅλῳ αὐτῆς, ἦτοι μετὰ τοῦ Ἰσθμοῦ αὐτῆς, ἄγοντες γραμμὴν
 εὐθεῖαν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἰσθμοῦ κόλπου μέχρι τῆς περικλίης τῶν

¹⁾ Ἡ ἐντὸς Ἄλυος Ἀσία καλεῖται παρ' Ἡροδότῳ καὶ ἄκτὴ
 Ἀσίας.

Τιβακρηγῶν εὐρίσκουμεν ὅτι ἡ Χερσονήσος τοῦ Σράβωνος ἀνταποκρίνεται περίπου πρὸς τὴν ἐλάσσονα Ἀσίαν (Asiam minorem) τῶν Ἀυτοκρατορικῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, τὴν ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τοῦ Αἰγαίου, μικρόν τι ἐλαττουμένη τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐλάσσονος Ἀσίας. Ἡ δὲ ἐλάσσων Ἀσία εἶνε περίπου ἡ Μικρὰ Ἀσία (Kleinasien τῶν Γερμανῶν ἢ Asie mineure τῶν Γάλλων) τῶν νῦν χρόνων, λαβοῦσα μὲν τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἀρχαιότητος ὡς καὶ τὴν θέσιν τοῦ γεωγραφικοῦ καθορισμοῦ, τὸν δὲ ἀκριβῆ καθορισμὸν ἀπὸ τῶν μεγάλων γεωγράφων τοῦ νῦν αἰῶνος (τοῦ Γερμανοῦ Ῥίπτερ ἰδίως), καθ' οὓς ὄριον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Χερσονήσου εἶναι ὁ Εὐφράτης κατὰ τὸν ἄνω ῥοῦν αὐτοῦ, καὶ βορειότερον ἡ ὄρεινὴ γραμμὴ, ἐξ ἧς πηγάζει ὁ δυτικὸς βραχίον τοῦ ποταμοῦ τούτου.

Παῦλος Καρολίδης